

DEPREM ZAYİAT TABLOSU (07.09.1999 saat: 15:30 itibariyle)

	ÖLÜ	YARALI
İSTANBUL	976	3547
BOLU	264	1163
BURSA	263	348
YALOVA	2495	4472
SAKARYA	2627	5084
ESKİŞEHİR	86	95
KOCAELİ	4083	4149
ZONGULDAK	3	26
TEKİRDAĞ	-	35
GÖLCÜK	4428	5064
TOPLAM	15226	23983

BÖLÜM 1:

İREM: İZMİT REHABİLİTASYON MERKEZİ PROJESİ

İREM, Ülkemizi derin bir yasa boğan yüzyılımızın en büyük felaketi 17 Ağustos Marmara Depremi sonrasında yaşama geçen en önemli sağlık projesidir. Bu projenin temel amaçları;

- Deprem etkilediği bölgede vatandaşların fiziksel, ruhsal ve sosyal rehabilitasyon hizmetleri ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak bütünlüklü ve yüksek nitelikli ayakta tedavi ve destek hizmetlerinin sunulması,
- Türk sağlık ekipleri ve kurumlarının bütünlüklü rehabilitasyon hizmetleri konusunda hizmet içi eğitimlerini arttırarak, bölgede ve ülkemizde bu alanda kapasite geliştirilmesine destek verilmesi ve Rehabilitasyon Merkezinin üç yıllık proje süresi içinde, bu Merkezde oluşan bilgi ve deneyim birikimi ile birlikte yerel bir sağlık kuruluşuna devrinin sağlanması, (**3 aralık 1999, Başbakanlık nezninde imzalanan Mutabakat Zaptı**) olarak belirlenmiştir.

A.İREM'İN KURULUŞ ÖYKÜSÜ

Yukarıda tanımlanan amaçlara yönelik bir rehabilitasyon merkezi oluşturma düşüncesi, 17 Ağustosun hemen ardından bölgeye gelerek katkı sağlayan Anne Çocuk Eğitim Vakfı' nın (AÇEV) gerek ulusal gerekse de uluslararası uzman kurumlar ile girdiği etkileşim sonucu oluşmuştur. İlk çalışmalar AÇEV Yönetim Kurulu üyesi Sayın Hüsnü Özyeğin'in deprem sonrası tüm dünyada referans sağlık merkezleri oluşturma yönünde çalışmalar yapan project Hope'u Türkiye'ye davet etmesi ile başlamıştır. Bu amaçla Harvard Üniversitesinden Susan Briggs ve Massachusetts Üniversitesinden bir başka uzman acil ve daha uzun vadeli ihtiyaç incelemesi yapmıştır. Bu uzmanlar, Türkiye'de temel sağlık hizmetlerinin yerinde olduğunu ancak uzun vadede ihtiyaç olunacak "ayakta tedavi verebilen kapsamlı, multidisipliner rehabilitasyon merkezi" olmadığı yönünde rapor sundular. Bu rapor doğrultusunda AÇEV, Büyük bir felakete uğramış yörenin, bu süreçten sonra gereksinimi olabilecek en yararlı yatırımın psikolojik ve fiziksel rehabilitasyon hizmetlerini sunabilecek yeterliliğe sahip bir sağlık merkezinin yaşama geçirilmesinin gerekliliği kararına varmıştır. AÇEV, tüm dünyada referans sağlık merkezlerinin kurulması ve desteklenmesinde önemli bir bilgi birikimine sahip Project HOPE ile birlikte İREM'in yaşama geçirilmesine yönelik olarak çalışmalara başlamıştır. Ayrıca proje finansmanının FİNANSBANK tarafından karşılanması sağlanmıştır. Bu süreçte, aynı zamanda AÇEV, Sağlık Bakanlığımız ve Başbakanlığımız ile görüşmeler yaparak, İREM projesine desteklerini sağlamıştır. Proje ve projeye katkı sağlayacak ortakları ve finansmanı bütçelenen İREM, 3 Aralık 1999 tarihinde, Başbakanlıkta Sağlık Bakanlığı, AÇEV, Project HOPE, MASAV, FİNANSBANK tarafından imzalanan "**Mutabakat Zaptı**" ile ülkemiz sağlık sistemine ilk adımını atmıştır. Tüm bu olumlu gelişmelere paralel olarak proje önderi konumundaki AÇEV projenin hayata geçirileceği yerleşim yeri ve arsa tahsisi ile ilgili olarak arayış içerisine girmiştir. İzmit Büyükşehir Belediyesi ile yapılan görüşmeler sonucunda, Yahya Kaptan' da Metro AG tarafından yapımına başlanan ve Büyükşehir Belediyesine bağışlanacak rehabilitasyon merkezi binasının İREM projesi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda Başbakanlık Mutabakat Zaptı hükümleri saklı kalmak koşuluyla, 23 Mayıs 2000 tarihinde AÇEV, İzmit Büyükşehir

Belediyesi ve Kocaeli Üniversitesi arasında “İzmit Rehabilitasyon Merkezi Projesi Protokolü ” imzalanmıştır.

İREM’ in Yahya Kaptan’ da yapılmakta olan Rehabilitasyon Merkezi binasında kurulması kararını izleyen süreçte AÇEV, proje ortaklarından Project HOPE’un da destek ve katkıları ile yoğun bir çalışma süreci içerisine girerek; 3,5 ay gibi rekor bir sürede İREM’ i Eylül 2000’ de hasta kabulüne başlayacak şekilde faal hale getirmiştir. Ağustos 2000 ayında İREM İşletme Müdürü belirlenerek görevine başlamıştır. Bu süreçte yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

- Metro AG tarafından yapılmakta olan binanın inşaatına destek verilerek hızlandırılması sağlanmıştır. Ayrıca mevcut projede yer almayan ve İREM’ in çalışma kalitesini etkileyebilecek eksiklikler AÇEV’ in bütçesinden karşılanarak tamamlanmıştır. (Soğutma sistemi, jeneratör, kesintisiz güç kaynağı, data kablolu v.b.)
- İREM’ de sağlık hizmeti sunumu için gerekli tıbbi teknoloji Project HOPE tarafından belirlenmiş, bedeli AÇEV tarafından karşılanmak üzere yurt dışından temini gerçekleştirilmiştir. Bu tıbbi teknoloji, fiziksel rehabilitasyon ve Protez/Ortez üretimi için gerekli ve İREM benzeri dünyadaki rehabilitasyon merkezlerinde bulunan tüm tıbbi cihazları içermektedir.
- İREM’ in hizmet sunumu için gerekli destek donanım belirlenerek AÇEV bütçesinden satın alınmıştır. (Mobilya, jaluzi-perde, hasta nakil ve hizmet araçları, telefon, fax, v.b.)
- Sağlık merkezi olması yanında aynı zamanda sağlık profesyonellerinin rehabilitasyon hizmetleri ile ilgili güncel bilgileri alabilecekleri bir eğitim merkezi de olma misyonunu taşıyan İREM’ in; hem rehabilitasyon hizmetlerini hem de eğitim ve araştırma faaliyetlerini daha etkin yerine getirebilmesini sağlayacak bir otomasyon programı hazırlanmıştır. Bu program kanalıyla, bir yandan hasta hizmetlerinin bilgisayar ortamında sunulması sağlanırken, diğer yandan da İREM hizmetleri ile ilgili araştırma ve analiz için gerekli veri tabanı oluşturulmaya çalışılmıştır.
- İREM’ in işleyiş prosedürünün tanımlanması, işletim sisteminin kurulması için bu konuda deneyimli bir ekipten danışmanlık hizmeti alınmıştır. Bu ekip İREM’ de sunulacak hizmetlerin tanımlanması, hasta kabulden satın almaya, randevu sisteminden malzeme planlamaya, personel alımından organizasyon şemasına kadar tüm süreçleri yazılı hale getirerek İREM yönetim kitapçığını hazırlamıştır. Bu prosedürler, aynı zamanda İREM’ de çalışacak tüm personelin oryantasyon eğitimlerinde kullanılarak adaptasyonların daha kısa sürede olması sağlanmıştır.
- Project HOPE tarafından İREM’ deki fiziksel rehabilitasyon hizmetlerinin yönetimine destek olmak amacıyla bir tıbbi direktör belirlenerek İREM çalışmalarına katılması sağlanmıştır. (Haziran 2000) Ağustos 2000 ayında fiziksel rehabilitasyon hizmetlerini yürütecek İREM sağlık personelinin eğitimini sağlayacak Project HOPE Uzmanları (Protez/Ortez Uzmanı Sharad MOKASHI, İş Uğraş Terapisti Lie GONG, Fizyoterapist Linda MONROE ve Konuşma Terapisti Mindy GRANBERRY) İREM’ de göreve başlamışlardır.

- ACEV psikolojik hizmetler (travma sonrası stres bozuklukları) konusunda proje başlangıcında Boğaziçi Üniversitesi ve İstanbul Tıp Fakültesi ile birlikte çalışmaya amacıyla BU Psikolojik Araştırmaları Merkezi ile bu bağlamda protokol imzalamıştır. İREM şekillendikçe BU ile ACEV arasında İREM'E yönelik yaklaşım farklılıkları ortaya çıktı. BU önceliğini bilimsel araştırmaya ve yeni tedavi yöntemleri üretmek olarak gördü, ACEV ise hasta hizmetlerini öncelik olarak ve en geç Eylül 2000'de hasta alımlarına başlanması konusunda ısrar etti. Ayrıca, BU ekibinin kendi içerisinde yaşanan anlaşmazlıklarla birlikte, ACEV ve BUPAM yollarını ayırma kararı aldı Bu gelişmeler sonrası,Psikolojik rehabilitasyon hizmetlerinin İREM' in misyonu doğrultusunda etkin yürütülmesi amacıyla yürütülen arayışlar sonucunda, bu hizmetlerin Türk Psikologlar Derneği İstanbul Şubesi ve Konnegtif Terapistler Derneği Süper vizyonunda ve bu dernekler tarafından belirlenecek terapist ekibi tarafından yürütülmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır. İREM psikolojik rehabilitasyon hizmetlerinin sunumunda görev alacak full-time ve part-time terapistler belirlenmiş, bölümün iç işleyiş yönergesi hazırlanarak, Eylül 2000 ayında departman hasta kabulüne başlamıştır. Ayrıca,bu dönemde KOU psikiyatri ile de sayısız girişimlere rağmen işbirliği ve İREME katılımları sağlanamamıştır
- İREM' de görev alacak tüm personel seçimi tamamlanarak işe başlaması ve oryantasyon eğitimleri tamamlanmıştır.

B.BİR AÇEV KURULUŞU OLARAK İREM' İN YÖNETİM SÜRECİ

B.1.RUHSATLANDIRMA

23 Mayıs 2000 tarihinde proje ortakları arasında imzalanan İzmit Rehabilitasyon Merkezi Protokolü ile bina ve işleyiş ilkelerinin esasları tanımlanan İREM, Metro AG, Belediye, AÇEV, ve Project HOPE' un yoğun çalışmaları ile 3,5 ay gibi kısa bir sürede Eylül 2000 ayında hasta kabul hizmetlerine başlamıştır. Bu süreçte İREM' in 2002 yılı sonuna kadar AÇEV tarafından bir Vakıf İktisadi İşletmesi olarak hasta hizmeti sunması planlanmıştır. Bu planlama doğrultusunda bir gönüllü eğitim kurumu olan AÇEV, İREM' in kendisine bağlı bir sağlık kurumu olarak işletebilmek amacıyla vakıf senedinde tadilat yaptırmıştır. Eylül 2000 ayında hasta kabule başlayan İREM 22.09.2000 tarihinde Özel Dal Tıp Merkezi olarak ruhsatlandırılmak üzere Kocaeli Sağlık Müdürlüğü' ne yasal tüm koşulları yerine getirerek başvurmuştur. Bu süreçte hasta hizmetlerine devam eden İREM; Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü' nün Temmuz 2000 tarih ve 15486 Sayılı yazısı ile ruhsatlandırma başvurusuna verilen olumsuz yanıt ile ciddi bir kriz dönemi ile karşı karşıya kalmıştır. Ruhsatlandırma başvurumuzun olumsuz yanıtlanma gerekçesi ise;

09.03.00 gün ve 23988 Sayılı Yönetmeliğin Sağlık Kuruluşu açmaya ve işletmeye yetkili kişileri tanımlayan 9. maddesinde, Vakıf ve Derneklerin yalnızca Tıp Merkezi açıp, işletebilecekleri hükmüdür.

Ancak Göznuru Vakfı v.b. örnekler Sağlık Bakanlığı tarafından Özel Dal Tıp Merkezi olarak ruhsatlandırılmıştır. Bu bağlamda Sağlık Bakanlığı ile İREM' in ruhsatlandırma işlemleri, tüm görüşmelerimize rağmen olumlu bir sonuca ulaştırılamamıştır.Bu süreçte İREM çalışanları ile Project HOPE eğitmenleri, bu olumsuzluğun yarattığı belirsizlik ve İREM' in yarını konusunda endişe içerisinde hasta hizmeti ve eğitim faaliyetlerini Mayıs 2001 ayı sonuna kadar devam ettirmişlerdir. Bu gerilim ve belirsizlik, 11.04.2001 tarihinde Sağlık Müdürlüğü' nün İREM'i denetim amacıyla ziyareti ile daha da keskinleştirmiştir. Bu denetim ,Sağlık Müdürlüğü ile İREM konusunda oluşturduğumuz etkin iletişimler bir sonucu olarak kapatılma ile karşı karşıya kalınmaksızın atlatılmıştır.

B.2.EYLÜL 2000 –NİSAN 2001 SÜRECİNDE SUNULAN HİZMETLER

İREM 5 Ekim 2000 tarihinde, proje ortaklarının ve yöre halkının geniş katılımı ile düzenlenen sade bir törenle resmi açılışını gerçekleştirmiştir.

İREM, 5 Ekim 2000 tarihinde Anne Çocuk Eğitim Vakfının bir iktisadi işletmesi olarak faaliyetine başlamasını takip eden süreçte, oldukça yoğun bir hasta talebi ile karşı karşıya kalmıştır. Aralık ayına gelindiğinde gerek fiziksel gerekse de psikolojik rehabilitasyon bölümlerinde yaklaşık 3-4 ay sonrasına tedavi için randevu verilir duruma gelmiştir. Dolayısıyla hasta gereksiniminin daha hızlı karşılanması amacıyla 2 yeni Fizyoterapist, 1 Sosyal Hizmet Uzmanı ve ilave part-time Psikolog İREM ekibine alınmıştır. Bu süreçte fiziksel tıp hizmetlerinin yönetim ve hasta bakım süreçleri Project Hope Direktörü yönetimindeki yabancı uzmanlar tarafından planlanarak yönetilmiştir. Bu planlama sürecinde dünyadaki benzer merkezlerde uygulanan tedavi planları İREM’ de de benzer şekilde uygulanmıştır. Bu uygulama, doğal olarak ülkemizdeki benzer sağlık kurumlarından daha az kapasitede ancak daha nitelikli ve nicelikli hasta bakımı sonucunu doğurmuştur. Bu süreçte aynı zamanda İREM Fiziksel Rehabilitasyon ekibini oluşturacak fizyoterapist personel Project HOPE tarafından yoğun teorik ve pratik eğitime tabi tutulmuşlardır.

Eylül 2000 – 31 Mayıs 2001 tarihleri arasında bir AÇEV kuruluşu olarak hizmet sunan İREM’ in bu döneme ait çeşitli istatistikleri sunulmuştur.

- **Hastaların almış oldukları hizmet türlerine göre dağılımı (Eylül 2000-31 Nisan 2001)**

Fiziksel Tıp Dr. Muayene	1.066
Fiziksel Rehabilitasyon	445
Psikiyatri Dr. Muayene	796
Psikiyatri Çocuk Muayene	83
Psikolojik Terapi (Erişkin)	481
Psikolojik Terapi (Çocuk)	83
Protez / Ortez	153
TOPLAM	3.107

- **İREM’den Yararlanan Hastaların Sosyal Güvenlik Kurumlarına göre dağılımı (Eylül 2000 – 31 Nisan 2001)**

Sosyal Güvence	Sayı	%
Bağ-kur	123	6
SSK (Çalışan)	273	13.3
SSK (Emekli)	419	20.4
Yeşil Kart	48	2.3
Devlet Memuru	187	9.1
Emekli Sandığı	232	11.3
Ücretli	435	21.1
İndirimli Beyan	108	5.3
Ücretsiz	231	11.2
TOPLAM	2.056	100

HASTA MEMNUNİYET ANKETİ

Bu anket çalışması Ekim-Aralık 2001 tarihleri arasında Merkezimizden hizmet alan toplam 47 hasta/hasta yakınına uygulanmıştır.

- **Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımı**

Kadın	=	31	=	% 66
Erkek	=	16	=	% 34

- **Ankete katılan hastaların departmanlara göre dağılımı**

Psikolojik Rehabilitasyon	=	19	=	% 40.4
Fiziksel Rehabilitasyon	=	28	=	% 59.6

- **Hastaların İREM' i tercih nedeni**

Basın – Yayın	=	18	=	% 38
Doktor tavsiyesi	=	4	=	% 9
Önceki gelişten memnuniyet	=	10	=	% 21
Diğer (çevre tavsiyesi)	=	15	=	% 32

- **Hizmetlerimizden memnuniyet durumu**

Hizmet	10	8	6	4	2
Hasta kayıt işlemleri	% 93	% 7	-	-	-
Randevu hizmetleri	% 93	% 7	-	-	-
Temizlik hizmetleri	% 93	% 7	-	-	-
Mahremiyete saygı	% 93	% 5	-	-	-
Tedavi konusunda bilgilendirme	% 89	% 9	-	% 2	-
Çalışanların ilgi ve iletişimi	% 93	% 5	-	% 2	-

Personel Yargıları Anketi

İREM' de görev yapan personelin İREM' e yönelik yargılarını tanımlamak amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışmasının sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

- **Merkezimizde çalışmayı nasıl tanımlarsınız sorusuna verilen yanıtların dağılımı**

Çok yorucu ve yıpratıcı	=	0	=	% 0
Zevkli ve onur verici	=	5	=	% 33.3
Önemsiz	=	0	=	% 0
Geliştirici / öğretici	=	4	=	% 26.7
Diğer	=	6	=	% 40

- **Aşağıdaki ifadeleri puanlar mısınız ? sorusuna verilen yanıtların dağılımı**

	Çok iyi	iyi	orta	kötü	Çok kötü
Çalışma ortamı	6: % 40	5: % 33	3: % 20	1: % 7	-
İş yoğunluğu	2: % 13	10: % 67	2: % 13	-	1: % 7
Çalışma süresi	4: % 27	8: % 53	3: % 20	-	-
Personel arası iletişim	4: % 27	4: % 27	6: % 40	1: % 7	-
Personel arası yardımlaşma	5: % 33	4: % 27	6: % 40	-	-
İş/ücret+sosyal haklar dengesi	2: % 13	2: % 13	6: % 40	2: % 13	-
İşletme yönetiminin yeterliliği	4: % 27	5: % 33	4: % 27	2: % 13	-

B.3. EYLÜL 2000 –NİSAN 2001 SÜRECİNDE SUNULAN EĞİTİM HİZMETLERİ

Ağustos 2000 ayında İREM’ de fiziksel rehabilitasyon ekibinin eğitiminde görev alacak Project HOPE Uzmanlarının İREM’ e gelişi ile yürütülen faaliyetler aşağıda özetlenmiştir.

❖ Fizyoterapi eğitimleri (Eğitimci Fizyoterapist Linda MONROE)

Ben, 27 Ağustos 2000’ de Türkiye’ ye geldim. İlk günümde İzmit Rehabilitasyon Merkezindeki manzara nerdeyse tamamlanmış fakat boş bir binaydı. Üç Türk Terapist hastaları tedavi etmek için, bir tercüman iletişimi sağlamak için tutulmuştu. Project HOPE personeli Proje Direktörü, İş Uğraş Terapisti, Konuşma Terapisti, Protez/Ortez Uzmanı ve benden oluşuyordu. İlk haftanın sonunda fizik terapi ekipmanları Amerika’ dan kliniğe teslim edildi. Birkaç gün ekipmanların stoklanması ve yerleştirilmesine harcadı.

Sonraki birkaç hafta, fizik terapi departmanı için bir düzen kurmak, tedavi programları yaratmak, hasta değerlendirmeleri için form hazırlamak, günlük ilerleme notları, yeniden değerlendirmeler, terapist performans değerlendirmesi ve incelemesi yapmakla geçti. Bakım ve fizik terapi ekipmanlarını ısmarlamak için ayrıca protokoller yapıldı. Üç Türk Fizyoterapist formları ve protokolleri yapma eğitiminin yanında düzenine de yardımcı oldular.

9 Ekim 2000’ de fizik terapi departmanı hastaları değerlendirmeye ve tedavi etmeye başladı. Bir fizyoterapist fizik terapi departmanında günde 6-8 hasta tedavi ediyordu. Diğer fizyoterapistler iş uğraş terapisi ve konuşma terapisinde hasta tedavi ediyor ve eğitim alıyorlardı. Direk denetim, benim tarafımdan ilk değerlendirme sırasında ve 1-2 saatlik eğitim süresinde her gün fizyoterapistte verilmiştir.

Fizik terapi departmanı, hasta problemlerinin çeşitliliği ve tedavi arayan hasta sayısı karşısında şaşkınlığa uğramıştır. Toplumdaki bu hizmete aşırı ihtiyaç yüzünden şu anda fizik terapi değerlendirmesi için altı aylık bir bekleme listesi vardır.

9 Ekim - 22 Ocak 2000’ e kadar fizik terapi departmanında 92 kişi değerlendirildi. Bu 92 kişinin % 22’ si 16 yaşın altında, % 13’ ü ise depremde yaralanmış kişilerdi.

Değerlendirilen hastaların teşhisleri şunlardır: hemiparazi, cerebral palsi, değişik müskuloskeletal yaralanmalar, spinal cord yaralanması, travmatik beyin yaralanması, amputasyon, kırık, periferik sinir yaralanmaları, müsküler distrofi, bası yaraları

Fizik terapistlerin klinik eğitimi şunlardan oluşur:

1. 3 fizyoterapist bir grup olarak fizik terapi politikalarında, prosedürlerinde, değerlendirme ve tespitte eğitmek,
2. Terapistleri 8 haftalık rotasyonlarla eğitmek. Fizyoterapistler günde 6-8 hasta tedavi ediyorlar. Bilgi ve rehberlik tedavi sırasında verildi. Tedavilerden sonra pratik ve teorik bilgi verildi,
3. Pediatri değerlendirmesinde ve tedavisinde beş gösterim project HOPE Bosna' dan Kirsten Lentz tarafından verildi.

Eğitim, Türk Fizyoterapistlerin önceki eğitimlerinde klinik değerlendirme, tedavi planı ve dökümantasyon yapmada çok az veya hiç hazırlıkları olmadığından değerlendirme ve tespit üzerinde odaklanmıştır. Gelecek üç aydaki klinik eğitim, Project HOPE elemanları ayrıldığında departmanın düzgün biçimde idaresiyle ilgili temel üzerine kurulacaktır.

❖ **Protez / Ortez Eğitimleri (Sharad MOKASHI)**

Aradan 1.5 yıl geçmesine rağmen hala Marmara Bölgesinde depremin yıkıcı etkileri hissedilmektedir. İnsanlar kaybettiklerine alışmaya çalışıyor ve bir çoğu İzmit Rehabilitasyon Merkezinden yardım alıyor. Onların kaybettiklerini geriye getiremeyiz ancak bizler bu boşlukları doldurmaya yardımcı olmaya çalışıyoruz.

Bu merkezin Protez/Ortez Departmanında cihazların yapımı için çalışmaya devam edebilecek yerel teknisyenleri eğittik. Departmanda modern cihazların bulunması kaliteli ürünlerin üretimine yardımcı olacaktır.

Geçtiğimiz 6 ay boyunca yaklaşık 90 hasta için farklı tipte Protez/Ortez cihazları yapıldı. Ayrıca tekerlekli sandalye kliniği de yapıldı. Bu modifikasyonlar çocuk ve yetişkin hayatının kalitesini yükseltecektir. Bu güne kadar 22 çocuk ve 2 yetişkin için tekerlekli sandalye modifikasyonu yapıldı.

Son 6 ay profesyonel Türklerle çalışmaktan büyük keyif aldım. Türk insanlarını misafirperver ve samimi buldum.

İlk üç ay Protez/Ortez Departmanını İzmit Rehabilitasyon Merkezinde yerleştirdik ve pratik eğitim başlatıldı. Bu dönem içerisinde üzerinde durulan başlıklar eğitim programı içinde belirtildi. Trans Radial (B.E.) protez dışındaki, tüm eğitim hedefleri tamamlandı. Üretim ve B.E. protez yapımı hakkında tekniksel yazılı araçların Türkçe çevirisi yapıldı ve teknisyenlere sunuldu.

Her bir teknisyen en azından bir trans tibial amputasyonu değerlendirdi ve başarı ile protezi tamamladı. Ayrıca teknisyenler nasıl değerlendirme yapmaları gerektiğini, alçı, üretim ve ayak bileği outhosisin yapılmasını öğrendiler ve şu anda başarıyla yapabiliyorlar.

İkinci 3 ayda teknisyenler, trans femoral protezin yapılması üzerine eğitim aldılar. 2 tane diz üstü amputasyonu değerlendirdik ve onlara protez yaptık. Bunların yapılması süresince hizalama, soket yerleştirme, yürüme eğitimi ve estetiği üzerinde özellikle duruldu.

Aynı zamanda teknisyenler diz-ayak bileği ortezi yapımı eğitimi de aldılar. 4 polypropyle ve metal kafo yaptık.

İkinci 3 aylık süre içerisinde tekerlekli sandalye kliniği de yapıldı. Hastaların değerlendirilmesi fizyoterapistler ve Protez/Ortez teknisyenleri tarafından yapıldı ve onlar için doğru modifikasyon reçeteleri yazıldı.

Bu güne kadar 22 çocuk ve 2 yetiškine tekerlekli sandalye modifikasyonu yapıldı.

Bu süre boyunca hasta dosyasına not yazılması konusunda duruldu. Bu kavram Türk Teknisyenleri için çok yeni bir kavram.

Hasta için mümkün olan en iyi şartları sağlayabilmek için Protez/Ortez çalışanlarını diğer departmanlarla ortak çalışmalarını için her zaman cesaret vermeye çalıştım.

Şu anda Protez/Ortez departmanında 4 teknisyen vardır ve onlar hasta değerlendirmesi ile cihaz üretimi yapabilecek konumdadırlar. Aynı zamanda her biri malzeme sipariş etme, hasta bilgilerinin istatistiklerini tutma ve hasta bakımı gibi konularda sorumluluk sahibidirler.

❖ İş Uğraş Terapi Eğitimleri (Lie GONG)

1. **İş Uğraş Terapisi** Eğitimi. iki İREM Türk Fizik Terapistlerinin tamamlanan 8 haftalık eğitimi aşağıdaki konulardan oluşmuştur.

Nöro-Gelişimsel Kavramlar (NDT) ve fonksiyonel günlük yaşam aktivitelerini (GYA) kolaylaştırmak için tedavi teknikleri

Nörolojik El Rehabilitasyonunun Nöro-Gelişimsel prensiplerinden yararlanması

Splint Yapmak: Statik ve dinamik splint yapma. On altı statik splint hastaya verilmiştir. Sekiz statik ve bir dinamik splint yapılması eğitimi verilmiştir. Splint yapılan hastaların teşhisleri; travmatik beyin yaralanmaları (TBI), karpal tünel sendromu (CTS), silah yaraları (GSW), cerebral palsi (CP), felç (CVA) ve uzun süreli kontraktürler zincirinden oluşur.

2. **GYA Eğitimi:** Banyo yapmak, üst ve alt ekstremitelere giyinmesi. Uygun banyo yapma ve giyinme malzemelerinin tanıtımı ve kullanımı eğitimi
3. Klinik dışındaki özürli çocukların ihtiyaçlarında eğitim

Bir ihtiyaç değerlendirmesi Körfez Rehabilitasyon Merkezinde yapıldı. Körfez Rehabilitasyon Merkezine yapılan iki ziyarete dayanarak Project HOPE İş Uğraş Terapisinin sağlayacakları:

- Eğitim malzemeleri ve Gelişimsel Gecikmedeki İş Uğraş Terapisiyle ilgili bilgi verilecektir.
- Kendi başına bağımsızca okul ve ev çevresinde becerilerini arttırmak ve yazı aletleri kullanırken profesyonelliğini arttırarak iletişim becerisini

geliştirmek için Körfez Rehabilitasyon Merkezinde İnce Motor Koordinasyon (FMC) programını başlatmak

- Yemek yeme becerisi gelişmemiş çocuklara, en üst noktada bağımsız yeme becerilerini yerine getirmeleri için yemek yeme beceri programı başlatmak. Uygun kendi kendine beslenme araçlarını tanıtmak ve belirli sakatlıklar için uygun seçimi öğretmek
- Fonksiyonel bağımsızlıklarını desteklemek için GYA Giyinme Programı başlatmak. El-göz koordinasyonu eğitimi ve yaygın giyinme aktiviteleri için giyinme çerçevesi yapmak. Yardımcı giyinme aletlerini tanıtmak

4. Rehberlik edilmiş 6 splint Yapma Eğitim Çalışması. Her bir çalışma 3 saat uzunluğunda.

- Splintin tanımı
- Splint yapma ilkeleri
- Statiğin amacını tanımlama
- Splint hazırlığı için elin klinik muayenesi
- Splint seanslarında yapılan statik splintler aşağıdakileri içerir:
 1. Meta Karpal-Karpal splint
 2. Bilek Cock-Up splinti
 3. Dinlenme Pan splinti
 4. Baş parmak Spika splinti
 5. Dirsek splinti
 6. Parmak splinti
 7. Pediyatrik splint
 8. Nötral Bilek Destek splinti

Ödem Kontrol Eğitimi

- Geriye doğru ödem masajı
- Zıt banyolar
- Çoban sargı
- Pozisyonlama

B.4. EYLÜL 2000 –NİSAN 2001 SÜRECİNDE KOÜ İLE İLİŞKİLER

İREM' in proje ortağı olan ve 2002 yılı sonunda tamamen yönetimini devralacak olan KOÜ ile ilişkiler proje başlangıcından itibaren önemli uyuşmazlıklara neden olmuştur. AÇEV, İzmit Büyükşehir Belediyesi ve KOÜ tarafından 23 Mayıs 2000 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren “İzmit Rehabilitasyon Merkezi Protokolü” incelendiğinde;

İREM' in yerinden yönetimi ve işletilmesinin bu protokole göre çok açık bir şekilde (C.2 maddesi) ifade edilmiş olmasına rağmen, KOÜ merkezde sunulan tüm tıbbi hizmetlerin tamamıyla kendi planlama, yürütme yetkisini talep etmesi, bu ilişkilerde karşılaşılan en önemli sorun olarak karşımıza çıkmıştır. Bu yaklaşım karşısında doğal olarak AÇEV ve

partneri Project HOPE, bu yetkinin paylaşılması ve ortak sorumluluk fikrini savunmuşlardır. Buradaki temel yaklaşım “referans bir rehabilitasyon merkezi yaratma” misyonunun bu şekilde doğabileceğine duyulan inanç olmuştur. Ayrıca bu süreçteki en önemli kayıp ise, tüm bu uyumsuzluklar nedeniyle KOÜ’ nin fizyoterapist ekibini Project HOPE uzmanlarının eğitimi için görevlendirmemiş olması sonucu, iş-uğraş, fizyoterapi ve konuşma terapi eğitimlerini alamamış olmalarıdır.

BÖLÜM 2:

İREM’ İN KOÜ İLE İŞBİRLİĞİ SONRASI KONUMU

İREM’ in işletilmesi sürecinde yaşanan ruhsatlandırma sorunu proje başlangıcından bu yana uzlaşma sağlanamayan KOÜ ile yapılan görüşmeler Nisan 2001 ayında olumlu bir sonuca bağlanarak, yeni bir protokol imzalanmıştır. İREM’ in Mayıs 2001-Aralık 2002 sürecinde yönetimini tanımlayan bu protokol, KOÜ, İzmit Büyükşehir Belediyesi, AÇEV ve Project HOPE tarafından imzalanmıştır. Bu protokol sonucu, KOÜ’ nin tıbbi hizmetleri, AÇEV’ in idari hizmetleri, Project HOPE ise eğitim faaliyetlerini planlayıp, yürütmesine yönelik bir işbirliği oluşmuştur. Ayrıca bu protokol doğrultusunda İREM, KOÜ Hastanesinin fiziksel tıp ve psikiyatri hizmetlerini sunan bir polikliniği şeklinde tanımlanmış, giderlerinin AÇEV tarafından karşılanması ve gelirlerin ise KOÜ döner sermayesi tarafından yasal prosedür doğrultusunda tahsil edilmesine karar verilmiştir. Protokolün imzalanmasına paralel olarak, KOÜ Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı 1 Mayıs 2001 tarihi itibarıyla İREM’ deki faaliyetlerine başlamıştır. Psikiyatri Anabilim Dalı ise uzun süre İREM’ in dışında kalmayı tercih etmiş, bu süreçte tarafımızdan yapılan görüşmeler ancak, Ekim 2001 ayında Psikiyatri Anabilim Dalının, bir psikiyatri uzmanını İREM’ de part-time olarak hasta hizmeti İÇİN görevlendirmesi sağlanabilmiştir. Mayıs 2001 – Aralık 2002 arasında 1 full-time ve 5 part-time terapist Mayıs öncesi dönemden kalan hastaların hizmetlerini tamamlamış, ancak yeni hasta akışı tanımlanamadığından dolayı zamanlarının önemli bir kısmı atıl kapasite olarak geçmiştir. Sözelimi 1 günde 6 hasta görebilecek bir terapist 3-4 hasta, 6 ön görüşme yapabilecek bir psikolog haftada 1-2 hasta görmüştür. Tüm yaşanan deneyimler doğrultusunda etkinlik ve verimliliği sağlanamayan psikolojik terapi hizmetleri, Haziran 2002 sonu ayı sonu itibarıyla sonlandırılarak, bu hizmetlerin 1 psikolog tarafından yürütülmesi yöntemine geçilmiştir. Psikiyatri de,

Ekim 2000 – Mayıs 2001 arasında psikiyatri doktor muayene sayısı 796 iken Haziran 2001 – Temmuz 2002 arasında bu sayı ancak 279, psikolojik terapi ise 481’ e 21 olmuştur.

KOÜ Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı ile işbirliği sonrasında, bugüne değin yürütülen çalışmalar aşağıda tanımlanmıştır.

- İREM Fiziksel Rehabilitasyon bölümünün iş akışı yeniden reorganize edilmiş, Dr. muayenesi için asistan hekim görevlendirilmiştir. Tedaviye alınacak ve taburcu edilecek hastalara, Anabilim Dalı Öğretim Üyelerinin katıldıkları haftalık konseyler yoluyla karar verilmektedir.
- Bu dönemde Project HOPE’ un katkıları ile Fiziksel Tıp ile ilgili oldukça kapsamlı İREM bazlı eğitimler düzenlenmiştir. Bu eğitimler aşağıda sunulmuştur: Bu eğitimlerin giderleri AÇEV tarafından karşılanmıştır.

❖ **Florence C. Hall, Konuşma Terapisti 11-26 Ocak 2002**

❖ 11 gün İREM ve Kocaeli Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalında konuşma bozukluklarının teşhis ve tedavisi konularında

teorik ve vaka üzerinde eğitimler yapılmış, ayrıca yutkunma teşhisi ile ilgili KOÜ Radyoloji departmanında floroskopi çalışması yapılmıştır.

- ❖ 4 gün Anadolu Üniversitesi DİLKOM' da Konuşma Terapi konusunda DİLKOM öğretim üyeleri ve yüksek lisans öğrencilerine teorik ve vaka üzerinde eğitimler verilmiştir.
- ❖ **Jennifer L. Donofrio, Konuşma Terapisti, 28 Ocak – 15 Şubat**
- ❖ 11 gün İREM ve Kocaeli Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalında konuşma bozukluklarının teşhis ve tedavisi konularında teorik ve vaka üzerinde eğitimler yapılmış, ayrıca yutkunma teşhisi ile ilgili KOÜ Radyoloji departmanında floroskopi çalışması yapılmıştır.
- ❖ 4 gün Anadolu Üniversitesi DİLKOM' da Konuşma Terapi konusunda DİLKOM öğretim üyeleri ve yüksek lisans öğrencilerine teorik ve vaka üzerinde eğitimler verilmiştir.
- ❖ İstanbul' da 1-3 Şubat 2002 tarihleri arasında 3 günlük 1. Nörojenik İletişim ve Yutkunma Bozukluklarının Değerlendirilmesi ve Rehabilitasyonu Sempozyumu yapılmıştır. Bu sempozyuma ülkemizin çeşitli illerinde görev yapan hekim, öğretim üyesi ve ilgili sağlık personeli arasından 100 kişi katılmıştır. Jennifer L. Donofrio bu sempozyuma konuşmacı ve eğitimci olarak katılmıştır.
- ❖ **Richard D. Zorowitz, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hekimi, 28 Ocak-07 Şubat**
- ❖ İstanbul' da yapılan 1. Nörojenik İletişim ve Yutkunma Bozukluklarının Değerlendirmesi ve Rehabilitasyonu Sempozyumuna eğitimci-konuşmacı olarak katılmıştır.
- ❖ **Aaron J. Shav, İş-Uğraş, El Terapisti, 28 Ocak-07 Şubat**
- ❖ 15 gün İREM ve Kocaeli Üniversitesi FTR Anabilim Dalında Travmatik Elde Tedavi yaklaşımı konusunda teorik ve vaka üzerinde eğitimler yapılmıştır. Bu eğitimlerden fizyoterapist, asistan hekimler ve protez / ortez teknisyenleri yararlanmıştır.
- ❖ El terapisi ile ilgili olarak İREM' de 1 günlük vaka takdimleri şeklinde workshop eğitimi yapılmıştır. Bu eğitime, İREM, KOÜ FTR ve KOÜ Ortopedi ve Plastik Cerrahi Anabilim Dallarından yaklaşık 50 kişi katılmıştır.
- ❖ **Gretchen Stone, Pediyatrik İş Uğraşı Terapisti, 01 Mart-15 Nisan**
- ❖ 42 gün İREM ve KOÜ FTR Anabilim Dalında pediyatrik iş uğraş terapisi konusunda teorik ve vaka üzerinde eğitim çalışması yapılmıştır. Bu eğitimlerden İREM ve KOÜ FTR Anabilim Dalı öğretim üye ve asistanları ile fizyoterapist personel yararlanmıştır.

- ❖ İstanbul FTR Derneğinde 1 günlük work-shop çalışması yapılmıştır. 30 civarında FTR hekimi ve asistan katılmıştır.
- ❖ 3 gün Anadolu Üniversitesi DİLKOM' da eğitim yapmıştır.
- ❖ **Nancy Bledsoe, İş-Uğraş, El Terapisti, 16 Nisan-31 Mayıs**
- ❖ 45 gün İREM ve KOÜ FTR Anabilim Dalında el terapisi ile ilgili konularda teorik ve vaka çalışması şeklinde eğitim verilmiştir. İREM ve KOÜ FTR öğretim üye ve asistanları, fizyoterapist ve protez/ortez teknisyenleri yararlanmışlardır.
- ❖ 4 Mayıs 2002 tarihinde İREM' de El Rehabilitasyonu Sempozyumu yapılmış, ülkemizin çeşitli illerinde görev yapan FTR hekim ve fizyoterapistlerinden 50 kişi ve KOÜ ve İREM' den 20 kişi olmak üzere toplam 70 kişi katılmıştır.
- ❖ **Susan Sterchi, Pediyatrik Fizyoterapist, 13 – 30 Nisan**
- ❖ Pediyatrik fizyoterapi konusunda İREM ve KOÜ FTR Anabilim Dalında teorik ve vaka üzerinde eğitim çalışması yapılmıştır. İREM ve FTR öğretim üye ve asistan hekimleri, fizyoterapist ve protez/ortez teknisyenleri katılmıştır.
- ❖ **Jonathan Batzdorff, Protez/Ortez Uzmanı, 19 Nisan**
- ❖ Protez ve ortezleme konusunda teorik ve uygulamalı 1 günlük work-shop eğitimi düzenlenmiştir. İREM' de yapılan bu eğitime çeşitli illerden hekim, protez/ortez teknisyenleri ve fizyoterapistler 70 kişi katılmıştır.

DİLKOM' UN İREM PROJESİNE KATILIMI

Günümüzde rehabilitasyonun önemli bir parçası olan konuşma bozukluklarının teşhis ve tedavi hizmetleri İREM' de açılış anından itibaren sunulmaya başlanmıştır. Bu alanda ülkemizde o dönem için bu meslek grubunu yetiştiren bir eğitim kurumunun var olmaması nedeniyle Project HOPE tarafından gönderilen konuşma terapisti aracılığıyla 2 fizyoterapist yaklaşık 8 ay değişimli olarak teorik ve pratik eğitime tabi tutularak, konuşma terapisti yetiştirilmeye çalışılmıştır. Ancak en az iki yıllık eğitim ve çalışma deneyimi gerektiren bir alan olması nedeniyle bu proje, etkin sonuç vermemiştir. Arayışlar sonucunda bu alanda 2000 yılını eğitim döneminde açılan DİLKOM yüksek lisans programı ile bağlantı kurularak DİLKOM' unda projeye katılımı sağlanmıştır.

İzmit Rehabilitasyon Merkezi Konuşma Terapisi Seminerleri

Tarih	Konu ve Konuşmacı
07.12.2001	Serebral Palsi' li çocuklarda dil ve kavram becerilerinin öğretimi ve uygulaması <i>Dr. Dilek ERBAŞ (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir)</i>

21.12.2001	<p>Afaziye Giriş : Video gösterimi ile afazi tiplerinin tanıtılması ve özelliklerinin tartışılması</p> <p><i>Yard. Doç. Dr. İlknur MAVİŞ (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir)</i></p>
04.01.2002	<p>Afazik olgularda dil değerlendirmesi</p> <p><i>Yard. Doç. Dr. İlknur MAVİŞ (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir)</i></p>
18.01.2002	<p>Afazide terapi uygulamaları</p> <p><i>Yard. Doç. Dr. İlknur MAVİŞ (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir)</i> <i>Florence C. HALL, MRCSLT (Royal Cornwall Hospital, UK)</i></p>
25.01.2002	<p>Serebral Palsi ve afazide terapi uygulamaları</p> <p><i>Doç. Dr. Seyhun TOPBAŞ (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir)</i> <i>Florence C. HALL, MRCSLT (Royal Cornwall Hospital, UK)</i></p>

İREM YÖRE HALKINA ÜÇ YENİ HİZMET DAHA SUNUYOR

17 Ağustos 1999 yılında yaşanan deprem felaketleri sonrası yöre halkının rehabilitasyon gereksinimlerini karşılamak amacıyla, 5 Ekim 2000 tarihinde açılarak hasta hizmetine başlayan İzmit Rehabilitasyon Merkezi (İREM)' in; yöre halkının yeni gereksinimlerine cevap vermek üzere oluşturduğu üç yeni hizmet alanında kurulan departmanları, 4 Ekim 2001 tarihinde açıldı. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi(KOÜ), Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) ve Project HOPE işbirliğinde Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon, Protez/Ortez Hizmetleri ve Psikolojik ve Psikiyatrik Rehabilitasyon alanında bölgenin önder kuruluşu olmuştur. Yani üniteleri ile de yöre halkına daha kapsamlı ve kaliteli hizmet vermeyi amaçlamaktadır.

İREM' den Yeni Hizmetler: Bir yıllık süre içinde İREM' e başvuran hastaların yaklaşık %35 – 40' ını çocuk hastalar oluşturmaktadır. Ayrıca yörede derneklere kayıtlı yaklaşık 400 civarında özürlü çocuk hastanın varlığı söz konusudur. Bu çocuk hastalar, İREM öncesinde kısıtlı maddi ve manevi olanaklarla oldukça güç koşullarda İstanbul' da mevcut birkaç sağlık kuruluşundan hizmet alma durumu ile karşı karşıya kalmışlardır. İREM' in kuruluşu ve Kocaeli Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalının İREM' e katkıları ile bu kitle daha güvenilir ve ulaşılabilir hizmetleri almaya başlamışlardır. Burada özellikle bu çocuklar açısından sunulan hizmetin çok uzun soluklu, sürekli ve sistematik olarak sunulabilmesi günümüz “güncel rehabilitasyon ” kavramını önemli kılmaktadır. Bu amaçla İREM, çocuk hastalara daha spesifik ve yararlı hizmetler sunacak şekilde kendini revize etmiştir. Bu revizyon, İREM' in 900 m2' lik mevcut alanına, tüp geçitle eklenen 400 m2' lik yeni alan ile gerçekleştirilmiştir. Bu şekilde hasta çocuklara bir yuva ve eğitim kurumu gibi daha sıcak bir hizmet sunulmaktadır. Pedyatrik Rehabilitasyon Merkezi ile çocukların bir yandan tıbbi tedavileri yapılırken, diğer yandan da özel eğitim uzmanı desteği ile kendilerinin ve ailelerinin eğitimi, hatta ileriki yaşamlarında daha bireysel yaşam sürebilmelerini

sağlayabilecek faaliyetler de gerçekleştirilebilecektir. Bu faaliyetler, proje ortaklarımızın önderliğinde, yöre halkı, gönüllü kuruluşlar, yerel ve ulusal basınımızın İREM' e katkıları ile şekillenerek, ülkemizde çocuklara hizmet sunabilecek bir referans merkezin oluşumuna katkı sağlamıştır.

Kardiyak Rehabilitasyon Ünitesi: Rehabilitasyon kavramı, Herhangi bir sağlık problemi ile karşılaşmış hastayı, özgürlüğünü sağlayacak şekilde ve özellikle yaşamını başka insanlara bağlı kalmaksızın sürdürmesini sağlamayı amaçlayan bir kavramdır. Bu bağlamda yöremize baktığımızda kardiyak ve buna bağlı tıbbi problem yaşayan hastalara, bu hizmeti ilk kez İREM' in oluşturacağı departman ile sağlamayı amaçlanmıştır. Bu hizmet Kocaeli Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalının, bu alanda tıbbi uzmanlık eğitimi almış öğretim görevlisinin liderliğinde güncel tıbbi teknolojiden yararlanarak yöre halkına sunulması planlanmıştır.

Bu departmanın hizmete geçiş süreci oldukça zaman almıştır. Bunun temelinde yatan faktör ise FTR anabilim Dalı ile Kardiyoloji A:D arasında ortak çalışma esaslarının tanımlanması ve işbirliği sürecinin uzamasıdır. Ayrıca, İREM ile KOÜ arasındaki mesafenin çok uzak olması ve hastada oluşabilecek sorunların ancak hastane ortamında giderilebilmesi, bu departmanın İREM'de fonksiyonel çalışmasını engellemiştir. Bu sorun ünitenin hastaneye taşınması yoluyla aşılmıştır.

.Ancak şuan ki görüntü, bu ünitenin etkin işlerlik kazanmasının zaman alacağı yönündedir.

Konuşma ve Yutkunma Bozukluklarının Teşhis ve Tedavi Ünitesi: Ülkemizde önemli sayıda dil ve konuşma sorunu olan olmasına karşın, bu bireylere hizmet götürülememektedir. Bu hizmetin sunulabilmesi ise, ülkemizde yeni bir meslek grubu olan Dil ve Konuşma Terapistliğinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu amaçla İREM' e katkı sağlayan kuruluşların çabaları ile ülkemizde bu alanda terapist yetiştiren tek eğitim kurumu olan Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dil ve Konuşma Terapistliği Anabilim Dalının İREM projesine katılımı sağlanmıştır. Bu katılım ile Anadolu Üniversitesi'nde, yüksek lisans eğitiminin teorik kısmını tamamlayan master öğrencilerinden ikisinin İREM' de dil ve konuşma terapisti olarak göreve başlaması ile sağlanmıştır. Bu terapistler Anadolu Üniversitesi öğretim üyeleri ile Kocaeli Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı ve Çocuk Psikiyatri Anabilim Dalı öğretim üyelerinin süpervizyon ve denetiminde, bir yandan yöre halkının hizmet taleplerini karşılarken, diğer yandan da bu alan için gerekli her türlü çağdaş olanaklarla donatılmış, İREM Konuşma ve Yutkunma Bozuklukları Teşhis ve Tedavi ünitesinde pratik eğitimlerini tamamlayarak ülkemiz sağlık sistemi içerisindeki yerlerini almış olacaklardır.

Bu departmanımızdan şuan kadar 157 hasta yararlanmıştı. BU hastaların çoğunluğu CP,MR,gecikmiş konuşma ve hemipleji vakalarından oluşmaktadır.

**Pediyatrik Rehabilitasyon Merkezi Sayın Dirayet SÜREN ,
Kardiyak Rehabilitasyon Ünitesi ile**

**Konuşma ve Yutkunma Bozukluklarının Teşhis ve Tedavi Ünitesi ise
Sayın Dilnihat ÖZYEGİN' in katkılarıyla yaptırılmıştır.**

İREM' DE ENGELLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

İREM' e Ekim 2000 – Ekim 2001 döneminde başvuran hastaların yaklaşık % 35' ini engelli çocuklar oluşturmaktadır. Bu çocukların büyük çoğunluğunu ise spastik engelli çocuklar oluşturmaktadır. Bu çocuklar sağlık problemleri nedeniyle ya okula hiç başlamamış ve/veya başladıktan kısa bir süre sonra da ayrılmak zorunda kalmışlardır. Doğal olarak bu çocukların rehabilite edilebilmeleri; tıbbi tedavilerinin yanında günlük hayattan kopmalarını engelleyecek bilgi ve beceriler ile de donatılmalarını gerekli kılmaktadır. Bu amaçla İREM, bu çocuklarımıza yalnızca tıbbi tedavilerinin karşılanması hizmetini sunmak yerine; daha

yararlı olacağını düşündüğü tıbbi tedavi ve özel eğitim hizmetlerini sunmaya başlamıştır. Özel eğitim hizmetlerinden amaçlanan çocuğun ailesinden daha bağımsız yaşamasını ve hayata daha çok motive olmasını sağlayacak bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır.

İREM’ de özel eğitim departmanı özel eğitim uzmanı personelimizin koordinasyonunda gönüllü ve deneyimli öğretmenlerden oluşmaktadır. Öğrencilere tümdengelim eğitim yöntemi ile; dikkat çekici, güdeleyici oyunlar ve aktiviteler ile bilgi ve beceri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu hizmetler grup eğitimi yanında bireysel eğitim şeklinde de sunulmaktadır. Ancak grup eğitimi, daha fazla engelli çocuğun bu hizmetlerden yararlanabilmesi için tercih edilmektedir.

Eğitime alınacak çocuklara, eğitim uzmanı tarafından “ eğitimsel değerlendirme ölçeği ” uygulanarak, kavram düzeyi belirlenmekte ve bu şekilde eğitimin nereden başlatılacağına karar verilerek; uygulanacak eğitim faaliyeti planlanmaktadır. Ekim 2001 ayında faaliyete geçen bu departmanımızda şu ana kadar, aşağıdaki özelliklere sahip çocuklara hizmet vermeye başlanmıştır.

- Zihinsel engelli grubu (6 çocuk) haftada 4 gün toplam 12 saat
- Spastik engelli grubu (6 çocuk) haftada 2 gün toplam 6 saat
- Bireysel eğitim (22 çocuk) haftada 1 gün toplam 9 saat
- Şuana değin ,toplam 34 çocuk özel eğitime alınmıştır.

İREM’DE UGRAŞ TERAPİ YÜKSEK OKULU:

Dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde iş ve uğraşı terapisi, ortez-protez teknikerliği, konuşma terapisi, rehabilitasyon hemşireliği gibi branşlar rehabilitasyon tıbbının önemli alt başlıklarını oluşturmaktadır. Ülkemizde bu eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere, 2 yıllık eğitim veren Yahya Kaptan Meslek Yüksekokulu bünyesinde, öncelikle ülkemizde mevcut olmayan “**İş ve Uğraşı Terapisi**” programı kurulmuştur. Ülkemizde ilk defa kurulmuş bir okulda başlayacak “İş ve Uğraşı Terapisi Programı” sonucu yetişecek teknikerler, ülkemizde sayıları yaklaşık 10 milyon olan özürülü vatandaşlarımız için çok önemli terapiler uygulayabilecekler ve bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi bu vatandaşlarımızın topluma yeniden kazandırılabilmelerine katkıda bulunabileceklerdir. Bu amaçla İREM’de 2 yıllık bir uğraş terapi yüksek okulu kurularak YÖK’ten gerekli izinler KOÜ tarafından alınmıştır. Bu program 2002-2003 yılı eğitim döneminde ilk öğrencilerini alacaktır.

BÖLÜM 3:

SONUÇ

- İREM:SİVİL TOPLUM KURUMLARI ÖZEL SÖKTER VE DEVLET KURUMLARI İŞBİRLİĞİ:

İREM ülkemizde yaratılmış çok ortaklı projelerden biri ve belki de en önemli başarılı örneği haline gelmiştir. İREM proje ortaklarının yapısına baktığımızda, KOÜ bir kamu eğitim sağlık kurumu, İzmit Büyükşehir Belediyesi yerel kamu kurumu, Metro A.G. Uluslararası yabancı sermaye kurumu, AÇEV Ulusal gönüllü kuruluş, Project HOPE Uluslararası yabancı gönüllü kuruluş, Finansbank ulusal sermaye kurumu ve son olarak projeye katılan DİLKOM Ulusal kamu eğitim – sağlık kuruluşu. İREM, yukarıdaki farklı özellik ve kimliklere sahip yerli-yabancı kuruluşları AÇEV önderliğinde bir araya getirme becerisini göstermiş ve bu bağlamda ülkemizdeki ender projelerden birisi olmuştur.

Ancak,proje ortaklarından olan MASHAV mutabakat Zaptına imza atmış olmasına rağmen bugüne kadar İREM'E hiçbir katkısı olmamıştır.MASHAV, Türkiye'ye ve özellikle İREM'E yaptıkları sayısız ziyaret ve görüşmelere rağmen Mutabakat Zaptında tanımlanan yükümlülüklerini yerine getirmemiştir. İzmit Büyük Şehir Belediyesi gerek İREM'in inşası,gerekse de Deniz Süren Pediatrik Rehabilitasyon Merkezinin inşasında her türlü destek ve imkanı vermiştir. İzmit Büyük Şehir Belediyesi ,aynı destek ve imkanları, İREM'in yönetim sürecinde de vermiştir.

- **İREM VE MULTİDİSİPLİNER REHABİLİTASYON:**

İREM, ülkemizde sağlık sistemi içerisinde rehabilitasyon amaçlı en kapsamlı ve multidisipliner projedir. Ülkemizde, yapısı içerisinde uğraş terapi, konuşma terapi, özel eğitim, Protez/Ortez ve psikolojik terapi alanlarını tamamen içeren benzeri bir sağlık kurumu bulunmamaktadır. Bu yönü ile İREM rehabilitasyon kavramına bütüncül olarak yaklaşan tek sağlık merkezi kimliğine de sahip olmuştur.

- **İREM VE EĞİTİM:**

İREM rehabilitasyon, özellikle de ülkemizde çok yeni olan uğraş terapi, konuşma terapi alanındaki gereksinim duyulan güncel tıbbi bilgi ve pratik uygulama deneyim gereksinimini 2 yıl içerisinde düzenlediği eğitim etkinlikleri ile karşılayan bir eğitim kurumudur. Bu yönü ile İREM, özellikle bu iki alanda gereksinim duyulan bilgi ve tecrübeyi sağlayarak sağlık sistemimize katkı sağlamıştır.

- Tüm yukarıdaki başarılar İREM' i ülkemizde rehabilitasyon alanında referans gösterilen bir sağlık merkezi konumuna getirmiştir. Bu konuma gelişi sürecinde özellikle AÇEV ve Project HOPE' un tüm bu dönemde proje içerisinde fiili olarak yer almaları önemli bir faktör olmuştur. Bu bağlamda olayı İZMİT bazlı ele aldığımızda 17 Ağustos sonrası İZMİT' te yabancı sermaye ile kurulan Gölcük Rehabilitasyon Merkezi (Hollanda Rotterdam Belediyesi Finansmanı ve Sağlık Bakanlığı Yönetimi), Atiad Rehabilitasyon Merkezi (Avrupalı İşadamları Derneği Finansmanı, SHÇEK Yönetimi), Köseköy Rehabilitasyon Merkezi (Almanya Finansmanı ve SHÇEK Yönetimi) gibi İREM benzeri rehabilitasyon merkezleri, başarısız birer örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

- **İREM'İN ŞUANKİ HİZMET ALANLARI.**

- KONUŞMA VE YUTKUNMA TERAPİ (Bir Erişkin,Bir Çocuk departmanı)
- İŞ-UĞRAŞ TERAPİ (Bir Erişkin,Bir Çocuk departmanı)
- ELEKTRO TERAPİ
- FİZİK REHABİLİTASYON (Bir Erişkin,Bir Çocuk departmanı)
- ÖZEL EĞİTİM
- PROTEZ ORTEZ ATÖLYESİ
- GRUP TERAPİ (2 Departman)
- BİREYSEL TERAPİ (3 Departman)

İREM'İN PERSONEL DURUMU

İşletme	yöneticisi	1	(AÇEV)
Yönetici	sekreter	1	(AÇEV)
Psikolog		2	(AÇEV)
Fizyoterapist		2	(AÇEV) 1,KOÜ 1)
Konuşma	terapisti	1	(AÇEV)
Özel	eğitimci	2	(AÇEV)
Protez/ortez	teknisyeni	1	(AÇEV)
Şoför		1	(AÇEV)
Hasta	danışmanı	1	(KOÜ)
Hasta	kabul-muhasebe	1	(KOÜ)
Temizlik	personeli	1	(KOÜ)

Güvenlik	1	(KOÜ)
Hastabakıcı	1	(KOÜ)
FTR Asistan Hekim	1	(KOÜ)
Psikiyatri asistan hekim	1	(KOÜ)
Psikiyatri uzman hekim	1	(KOÜ)

E.İREM' İN YARINI

- İREM kuruluş fikrinin ortaya çıkışı ile birlikte önce AÇEV, Project HOPE, MASHAV, Sağlık Bakanlığı arasında Başbakanlıkta bir mutabakat protokolü yapılmıştır. Daha sonrasında ise AÇEV, KOÜ ve İzmit Büyükşehir Belediyesi ile yeni bir protokol yaparak İREM' in hayat geçişi ile ilgili somut adımlara geçmiştir. Ancak bu süreçte İREM' in yönetimi ve nasıl bir sağlık merkezi olacağı net olarak tanımlanmamıştır. Burada özellikle bir gönüllü eğitim kurumu olan AÇEV' in ülkemiz sağlık sisteminin sorunları ve işleyişi konusunda bilgi ve deneyime sahip olmaması önemli bir dezavantaj olmuştur. Dolayısıyla İREM' in 2002 yılı sonuna kadar bir AÇEV kuruluşu olarak işletilmesine yönelik planlamadan vazgeçilmek zorunda kalmıştır. Buradaki iki önemli sorun;
 - ❖ İREM' e Sağlık Bakanlığı' nın özel dal tıp merkezi olarak ruhsat vermemesi,
 - ❖ İREM' in açılış sürecinde proje ortağı olan KOÜ' nün protokol hükmüne rağmen hiçbir destek ve katkı vermemesi olmuştur.

Bu soruna paralel olarak, Mayıs 2001 itibariyle İREM bir AÇEV kuruluşu olma kimliğini bir tarafa bırakarak İREM' i finanse eden bir kurum kimliğine girmek zorunda kalmıştır. Bu zorunluluk İREM' in iki dalından biri olan psikolojik rehabilitasyon dalının kırılmasına ve yörede çok ciddi bir gereksinim olan bu hizmetlerden yöre halkının mahrum kalmasına neden olunmuştur. İREM' in 2. dalı olan fiziksel rehabilitasyon ise yaşanan sorunlara rağmen 2002 yılı sonuna kadar hizmet üretebilirliği sağlanmıştır. Ancak 2002 yılı sonrası bu üretebilirliğin ,KOÜ tarafından devamlılığı ciddi bir soru işaretidir.

2002 SONRASI İREM

İREM Mayıs 2001-Ekim 2002 döneminde proje ortakları ile birlikte yönetilmeye çalışılmıştır.Bu süreçte AÇEV, bir yandan İREM' in giderlerinin tamamına yakın bölümü AÇEV tarafından karşılanmıştır.İREM gelirleri ise KOÜ döner sermayesine aktarılmıştır.İREM' in Mayıs 2001-Haziran 2002 dönem geliri yaklaşık 200 milyar TL civarında gerçekleşmiştir.Bu rakam devir dönemine kadar yaklaşık 200 milyar civarında bir gelire tekabül edecektir.KOÜ döner sermayesi bu gelirin ancak küçük bir kısmını (yaklaşık 50 milyar Tl) harcamış olacaktır.Dolayısıyla İREM, KOÜ' ne yaklaşık 150 milyarlık bir gelir (yani sermaye) ile birlikte proje ortaklarınca devredilecektir.Dolayısıyla KOÜ, bu geçiş sürecinde ek kaynak gereksinimi olmaksızın, İREM hizmetlerinin devamlılığını sağlayabilecektir.

İREM 2002 EKİM ayı sonunda proje ortağı olan KOÜ' nün yönetimine devredilecektir. Bu devir sonrasında Mayıs 2001' den bu yana edindiğim izlenimler İREM' in aşağıdaki yapıda bir kurum olacağı endişesini taşıyamıza neden olmaktadır.

- Özel eğitim departmanı sonlanacak,

- Konuşma terapi departmanı iki personelden bir personele inecektir. Bu durumda kalan diğer personel Çocuk Psikiyatri Anabilim Dalına bağlı personeldir. Bu personelin Çocuk Psikiyatri Anabilim Dalına çekilmesi durumunda da İREM’ de konuşma terapi hizmetleri sonlanacaktır.
- Protez/Ortez departmanında da AÇEV bordrolu personelin ayrılması durumunda da bu departmanın faaliyetlerinde ciddi kalite problemleri yaşanacaktır.
- Psikolojik rehabilitasyon hizmetleri de aynı şekilde sonlanacaktır.
- Fizyoterapi hizmetlerinde de AÇEV bordrolu personelin ayrılması durumunda benzer problemler yaşanacaktır.

Özetle, İREM’ in referans bir merkez kimliğini devam ettirebilmesi için KOÜ’ nün bu departmanların devam ettirilmesi noktasında kararlı olması gerekecektir. Bir kamu kurumu olan KOÜ’ nün İREM’ de mevcut yetişmiş personeli kendi kadrosuna katabilmesinin bir tek yöntemi mevcuttur. Bu ise ancak bu personele Araştırma görevlisi ve/veya uzman kadrosu tahsis edilmesi yoluyla sağlanabilmektedir. Araştırma görevlisi kadrosu verilebilecek personel ise;

- Konuşma terapisti
- Özel eğitimci
- İki fizyoterapist
- Klinik psikolog

Bu personelin kaybedilmesi durumunda İREM 2002 yılı öncesi hizmetlerin önemli bir kısmını sunamayacak, klasik bir psikiyatri ve fiziksel tıp merkezi haline dönüşecektir.

Tablo 1 : Eylül 2000 - 31 Temmuz 2002 Ayı Toplam İstatistikleri

	Muayene Edilen	Muayene Bekleyen	Toplam
Fizik Tedavi	1573	Yok	1573
Psikiyatri / Psikoloji *	1075	Yok	1075
Çocuk Psikiyatrisi **	83	120	203
Toplam	2.731	120	2.851
	Tedavisi Başlanan	Tedavi Bekleyen	Toplam
Fizik Tedavi	965	Yok	965
Psikiyatri / Psikoloji	502	Yok	502
Çocuk Psikiyatrisi	83	Yok	83
Konuşma Tedavisi	157	Yok	157
Özel Eğitim	34	Yok	34
Toplam	1.741	0	1.741
	P / O Süren	P / O Biten	Toplam
Protez / Ortez	Yok	Ortez 637 + Protez 23 + Tekerlekli Sandalye = 69	729

